

Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент,
Середенко Л.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РОЛЬ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ В СИСТЕМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Основою для правового регулювання є законодавство, яке має містити чіткі і зрозумілі юридичні формулювання, логічний зв'язок і послідовність між його елементами. Закони і підзаконні акти не повинні містити колізій, тобто суперечити один одному. Для досягнення таких критеріїв до законодавства при його створенні і підготовці уповноважені правотворчі органи використовують різні способи і методи юридичної техніки.

Деякі автори під юридичною технікою розуміють не лише сукупність прийомів і способів кваліфікованого викладення змісту юридичних документів, а й систему правил для регламентації повного процесу окремих стадій правотворчості. С.С. Алексєєв пропонує розмежовувати в юридичній техніці два основних елементи: технічні засоби і технічні прийоми. Автор зауважує, що за своїм змістом техніко-юридичні засоби і прийоми можуть мати певні різновиди. Особливо значущими серед них є: засоби викладення змісту юридичних приписів (термінологія, нормативне викладення, юридичні конструкції); прийоми формулювання окремих норм чи положень правових актів (абстрактний або казуальний метод викладення тощо); засоби і прийоми побудови правових актів у цілому (розподіл змісту на розділи, статті тощо). Також С.С. Алексєєв виділяє два види юридичної техніки: законодавчу (правотворчу) техніку і правозастосовчу техніку обробки індивідуальних актів [1, с. 267-289].

Таким чином, юридичну техніку слід розуміти як сукупність засобів, прийомів і правил розробки, оформлення і систематизації нормативно-правових актів, за допомогою яких досягаються цілі юридичної практики [2, с. 7]. Перед органом правотворчості постає мета викласти норму права так, щоб воля законодавця була доступною і зрозумілою.

Якість юридичної (законодавчої) техніки впливає на ефективність і раціональність законодавства, утвердження режиму законності і правопорядку, функціонування всього механізму держави. Недосконалість юридичної техніки може призводити до виникнення прогалин в праві, що являють собою повну або часткову неповноту у правовому регулюванні. В майбутньому це значно ускладнить процес використання певних норм даного нормативного акта або взагалі виключить таку можливість. До таких наслідків можуть призвести: використання норм, що вже втратили свою актуальність, але ще не скасовані офіційно; використання зайвих повторень, багатозначність викладення матеріалу; ігнорування

структурних елементів правових норм у необхідних випадках тощо.

В нашій країні досить актуальною є проблема правових колізій, що виникають внаслідок певної суперечності між нормами єдиного акта або вимог норм різних актів, через суперечність змісту однієї окремої норми скасовують їх дію. Основним техніко-юридичним засобом виявлення суперечностей має стати науково-правова експертиза нормативно-правових актів, що повинна базуватися на таких принципах, як: незалежність суб'єктів, що залучаються до проведення такої експертизи; всезагальність; професіоналізм; обов'язковість результатів експертизи для суб'єкта правотворчості та деяких інших [3, с. 54-70].

Законодавча техніка також впливає на розуміння сутності права. Для розуміння змісту поняття юридичної (законодавчої) техніки потрібно провести аналіз її складових частин: пізнавально-юридичної, нормативно-структурної, логічної, мовної, документально-технічної і процедурної [4].

Надзвичайно важливим елементом законодавчої техніки є структурна упорядкованість тексту нормативного акту, яку розуміють як чітку послідовність окремих дій (щодо розробки внутрішньої будови акта, встановлення його окремих елементів). Юридична техніка допомагає у запобіганні наявності дублюючих термінів у тексті, надлишку визначень понять, недійсних посилань, порушень системних зв'язків.

Правотворчий орган, використовуючи юридичну техніку, при розробці законодавства не лише викладає зміст норм, а й визначає умови, при яких має діяти норма, наслідки настання подій гіпотези норми, заходи впливу на правопорушників за порушення конкретних правил поведінки.

Способи і методи законодавчої техніки закріплюють відпрацьовані процедурні механізми втілення в дію матеріальних норм, роблять систему законодавства оптимально побудованою, визначають чіткі терміни її оновлення, що підвищує ефективність регулювання суспільних відносин правовими методами. При ігноруванні певних прийомів юридичної техніки розвиток законодавства стає хаотичним, багато норм не мають механізму реалізації і взагалі не втілюються в життя. Для уникнення таких проблем необхідно закріплювати правила законотворення на загальнодержавному рівні, розробляти плани належного техніко-юридичного забезпечення правотворчих органів.

Отже, розвинена юридична (законодавча) техніка допомагає підтримувати режим законності і громадського порядку в державі, адже вона робить систему законодавства чіткою, структурованою, раціональною, виключає наявність колізій і не дійсних в реальності норм.

Література

1. Алексеев С.С. Общая теория права. Москва, 1981. С. 267-289.
2. Погрібний І.М., Матат Ю.І. Місце та роль юридичної техніки в механізмі правового регулювання. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. № 44. С. 6-11. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

3. Баранов В.М., Кузнецов А.П., Изосимов С.В. Юридическая техника: обзор материалов научно-методического семинара. *Юрист*. 2000. № 1. С. 54-70.

4. Тихомиров Ю.А. Юридическая коллизия: власть и правопорядок. *Государство и право*. 1994. № 1. С. 5-18.

УДК 342.34(477)(043.2)

Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент,
Літвінчук Б.С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СТАНОВЛЕННЯ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Наша держава, проголосивши державну незалежність, взяла курс на творення демократичної політичної системи. На сьогодні ми маємо майже всі необхідні атрибути державності, політичні інститути, саме існування яких свідчить, що в країні відбуваються процеси демократизації. Проте більшість спостерігачів вважає, що Україні ще далеко до встановлення справжнього демократичного режиму, що вона переживає синдром «політичної перевтоми». У громадян зростає розчарування в ідеалах демократії. Взагалі, що таке демократія і чому вона так важлива у становленні і розвитку держави? Слово «демократія» відоме ще від часів Давньої Греції і у перекладі з грецької означає «владу народу». У ранній період свого існування в Давній Греції демократія розумілася як особлива форма або різновид організації держави, при якому владою володіє не одна особа (як при монархії, тиранії), і не група осіб (як при аристократії, олігархії), а всі громадяни, що користуються рівними правами на управління державою [4, с. 131]. Переломним для України, як і багатьох інших республік СРСР, був 1990 рік. Тоді в союзних республіках були прийняті Декларації про державний суверенітет, що обумовили перші інституційні зміни політичної системи. Вже 1 грудня 1991 року був проведений Всеукраїнський референдум, на якому незалежність підтримали понад 90% виборців, що взяли участь у голосуванні. В цей же день було обрано першого Президента України – Леоніда Кравчука. Якщо говорити про незалежну Україну, то становленням справжнього народовладдя в нашій країні можна вважати початок Конституційного процесу, в результаті якого 28 червня 1996 року було проголошено основний закон – Конституцію. Стаття 1 Основного Закону проголошує Україну демократичною державою [1]. Однією з успішних умов переходу до демократії є послідовне вирішення завдань відповідних етапів розвитку. Не можна «перескочити» через певну фазу й відразу стати